

สาธารณรัฐทาจิกิสถาน (Republic of Tajikistan)

ข้อมูลทั่วไป

พิกัดทางภูมิศาสตร์ 39 00เหนือ , 71 00 ตะวันออก

แผนผังที่มองจากด้านบน จุดต่ำสุด ที่ Syr Darya (Sirdaryo) 300 เมตร

จุดสูงสุด ที่ Qullai Ismoili Somoni 7,495 เมตร

ที่ตั้ง อยู่ทางตอนใต้บริเวณเอเชียกลางของอดีตสหภาพโซเวียต ระหว่างอุซเบกิสถานและจีน

พื้นที่ 143,100 ตารางกิโลเมตร

พื้นดิน 142,700 ตารางกิโลเมตร

พื้นน้ำ 400 ตารางกิโลเมตร

พื้นที่เปรียบเทียบ เล็กกว่าวิสคอนซิน เล็กน้อย

อาณาเขต ติดต่อทางพื้นดิน : ทั้งหมด 3,651 กม. พื้นที่ติดต่อประเทศ :อัฟกานิสถาน 1,260 กม. จีน 414 กม. คีร์กีซสถาน 870 กม. อุซเบกิสถาน 1,616 กม.

ชายฝั่งยาว : 0 กม. ไม่มีพื้นที่แนวชายฝั่ง เนื่องจากเป็นพื้นที่ปิด

ภูมิอากาศ ภูเขาสูงแบบภาคพื้นทวีป

เมืองหลวง ดูชานเบ (Dushanbe) (ประชากร 6 แสนคน)

เขตเวลา เร็วกว่ามาตรฐาน GMT 6 ชั่วโมง

ทรัพยากร พลังงานน้ำ มีน้ำมันปิโตรเลียมบ้าง แร่ยูเรเนียม แร่ แร่ปรอท ถ่านหินสิน้ำตาล ตะกั่ว

สังกะสี ทองแดง เงิน ทองคำ แร่ลูมิเนียมผลิตได้มากกว่าอื่นๆ ส่วนพื้นที่เพาะปลูกทางการเกษตร

ส่วนใหญ่ปลูกฝ้ายเพื่อการส่งออก (CIA, 2541)

พื้นที่ดินสำหรับใช้ประโยชน์

พื้นที่เหมาะแก่การเพาะปลูก 6.52%

พื้นที่เก็บเกี่ยว 0.89%

พื้นที่อื่นๆ 92.59%

เขตชลประทาน 7,220 ตารางกิโลเมตร

การติดต่อสื่อสาร

โทรศัพท์

พื้นฐาน (main line in use): 245,200 ล้านราย (2547)

เคลื่อนที่ (mobile cellular) : 265,000 ล้านราย (2548) สถานีวิทยุ AM 6 ช่อง , FM 10 ช่อง

สถานีโทรทัศน์ 13

ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต 98 ราย (2549)

ผู้ใช้อินเทอร์เน็ต 5,000 ราย (2548)

การขนส่ง คมนาคม

ท่าอากาศยาน จำนวน 40 แห่ง

ท่าอากาศยานที่มี paved runways จำนวน 17 แห่ง

ความยาว runway เกิน 3,047 ม. จำนวน 2 แห่ง ความยาว runway 2,438 ม.ถึง 3,047ม. จำนวน 4

แห่ง ความยาว runway 1,524 ม.ถึง 2,437ม. จำนวน 5 แห่ง ความยาว runway 914 ม.ถึง 1,523 ม.

จำนวน 3 แห่ง ความยาว runway ต่ำกว่า 914 ม. จำนวน 3 แห่ง

ระบบท่อขนส่ง (Pipelines) : ก๊าซ 549 กม น้ำมัน 38 กม.

ทางรถไฟ (Railways) : 482 กม. ขนาดใหญ่ (broad gauge) : 482 กม.

ถนน(Roadways) : 27,767 กม (2543) เส้นทางน้ำ 200 กม.

สภาพแวดล้อมทางการเมืองการปกครอง

การเมืองการปกครอง

วันชาติ 9 กันยายน วันประกาศเอกราช 9 กันยายน 2534

ระบบการเมือง ประชาธิปไตย โดยมีประธานาธิบดีเป็นประมุขและทำหน้าที่ในการบริหารประเทศ

ประมุข ประธานาธิบดี Emomali RAHMONOV (ได้รับเลือกตั้ง 6 พฤศจิกายน 2537)

นายกรัฐมนตรี Ogil Oqilov (20 มกราคม 2542)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ นาย Talbak Nazarov

ประวัติความเป็นมา

ในอดีต ทาจิกิสถานเป็นส่วนหนึ่งของแคว้นบูคาราน (Bukharan Emirate) ต่อมาในปี 2466

สหภาพโซเวียตได้เข้ายึดครองดินแดนในเอเชียกลาง และได้แบ่งดินแดนดังกล่าวออกเป็นอาณาเขต

ตามเชื้อชาติในปี 2467 แต่ทาจิกิสถานก็ยังเป็นเพียงสาธารณรัฐ ภายใต้การปกครองของอุซเบกิส

ถานจนกระทั่งในปี 2472 ทาจิกิสถานจึงได้กลายเป็นสาธารณรัฐหนึ่งในสหภาพโซเวียตอย่างสมบูรณ์ โดยมีเขตเศรษฐกิจที่สำคัญได้แก่ เขตเลนินอาบัด (Leninabad region) อย่างไรก็ตาม การแบ่งเขตแดนตามเชื้อชาตินี้ ทำให้เกิดปัญหาชนกลุ่มน้อยทางเชื้อชาติตามมาเนื่องจาก มีชนกลุ่มน้อยชาวอุซเบกในทาจิกิสถาน และ ชนกลุ่มน้อยชาวทาจิกในอุซเบกิสถาน ซึ่งแม้ว่าทั้งสองประเทศมีความคล้ายคลึงกัน ทางวัฒนธรรมเป็นอย่างมาก แต่รัฐบาลคอมมิวนิสต์ของทั้งสองประเทศ ก็มีนโยบายด้านชาตินิยมสูงเป็นหลัก สาธารณรัฐทาจิกิสถานได้รับเอกราชภายหลังการล่มสลายของสหภาพโซเวียตเมื่อปลายปี 2534 ในขั้นต้นการเมืองภายในของประเทศก็ขาดเสถียรภาพเนื่องจากเกิดความขัดแย้งภายในอย่างรุนแรงเนื่องจากนโยบาย Perestroika ของนายมิกฮาเอล กอร์บาชอฟ (Mikhail Gorbachev) อดีตประธานาธิบดีสหภาพโซเวียต ทำให้เกิดความรู้สึกต่อต้านคอมมิวนิสต์และเกิดขบวนการชาตินิยม ในทาจิกิสถานเช่นในรัฐอื่นๆ ของสหภาพโซเวียต อันเป็นผลทำให้เกิดการจลาจลในเดือนกุมภาพันธ์ 2533 เนื่องจากมีข่าวลือว่าผู้อพยพชาวอาร์เมเนียจะเข้ามาตั้งถิ่นฐานในเมืองหลวง (ดูชานเบ) และต่อมาในปี 2535 นาย Rahmom Nabiyev ประธานาธิบดีทาจิกิสถาน ซึ่งเป็นผู้นำคอมมิวนิสต์ ถูกบังคับโดยกลุ่มผู้เดินขบวนประท้วง ให้ยอมรับรัฐบาลผสมที่รวมกลุ่มอิสลามและกลุ่มประชาธิปไตยไว้ด้วย และ สถานการณ์เริ่มรุนแรงขึ้นเมื่อกลุ่มกองกำลังติดอาวุธของประธานาธิบดี Nabiyev ผลักดันให้กลุ่มอิสลาม และ กลุ่มประชาธิปไตยถอนตัวออกจากรัฐบาลผสม และก่อตั้งกลุ่ม Neo-communist ขึ้น โดยมีนาย Imamali Rahmonov ดำรงตำแหน่งประธานสภา และ ประธานาธิบดีทาจิกิสถาน สงครามกลางเมืองได้เกิดขึ้น และต่อมาพวกต่อต้านรัฐบาล ได้อพยพออกนอกประเทศพร้อมด้วยประชาชนหลายหมื่นคน โดยพรรค Islamic Rebirth Party (IRP) ซึ่งมีที่ตั้งในภาคเหนือของอัฟกานิสถาน กลับเข้ามาปฏิบัติการแบบกองโจร ทำให้รัฐบาลทาจิกิสถาน ต้องพึ่งกองกำลังรัสเซีย ช่วยดูแลแนวชายแดนทาจิกิสถาน-อัฟกานิสถาน การสู้รบยืดเยื้อเป็นเวลาหลายปี และในที่สุด ด้วยความร่วมมือระหว่างอิหร่าน รัสเซีย และสหประชาชาติ รัฐบาลทาจิกิสถานและฝ่ายค้านได้ยินยอมลงนามในสนธิสัญญาสันติภาพ เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2540 ซึ่งกำหนดให้มีการจัดการเลือกตั้งทั่วไป โดยจะมีรัฐบาลผสมที่รวมพรรคอิสลามและฝ่ายค้านอื่นๆ ด้วย

การปกครอง

นาย Imamali Rahmonov อดีตประธานรัฐสภาได้รับเลือกตั้งให้เป็นประธานาธิบดีเมื่อปี 2537 ภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ปี 2537 และได้รับการเลือกตั้งอีกครั้งหนึ่งเมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2542 โดยมีวาระการดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีไปจนถึงปี 2549 ทั้งนี้ประธานาธิบดีมีอำนาจควบคุมทั้งรัฐบาลและรัฐสภา รัฐบาลปัจจุบันเป็นฝ่ายคอมมิวนิสต์ใหม่ (neo-communist) ซึ่งเอนเอียงไปทางรัสเซีย ประกอบด้วยรัฐมนตรีเชื้อสายทาจิกจากภูมิภาค Kulyab ทางตอนใต้ของประเทศเป็นส่วนใหญ่ สำหรับฝ่ายค้านประกอบด้วยกลุ่มพลังอิสลามได้รวมตัวกันจัดตั้ง United Tajik Opposition

(UTO) โดยมีฐานกำลังอยู่ในบริเวณตะวันออกของหุบเขา Garm และภูมิภาค Kurgan-Tyube ทางตะวันออกเฉียงใต้ พรรคฝ่ายค้านที่สำคัญได้แก่ Islamic Renaissance Party และพรรค Democratic Party ซึ่งไม่มียึดหลักทางศาสนาแต่ก็รวมอยู่ใน UTO ด้วย

สถานการณ์การเมืองในปัจจุบัน

ปัจจุบัน ข้อตกลงต่างๆ ของสนธิสัญญาสันติภาพที่ลงนามไปเมื่อกลางปี 2540 ยังได้รับการปฏิบัติตามไม่มากนัก ยังมีการละเมิดข้อตกลงหยุดยิงจากทั้งสองฝ่ายอยู่เรื่อยๆ ล่าสุดในเดือนมีนาคม 2541 ได้เกิดการปะทะกันในบริเวณ Kofarimhorn ที่อยู่ทางภาคตะวันออกของกรุงดูชานเบ เมืองหลวง 20 กิโลเมตรซึ่งขณะนี้ทั้งฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้านได้ถอนกองกำลังทหารจากบริเวณดังกล่าวแล้ว นอกจากนั้น ยังมีอุปสรรคต่างๆ มากมาย เช่น ปัญหาการรวมกองกำลังของแต่ละฝ่ายให้เป็นกองทัพแห่งชาติ การจัดสรรตำแหน่งในรัฐบาลผสม ซึ่งตามข้อตกลงสันติภาพ พรรคฝ่ายค้าน UTO จะต้องได้ที่นั่งในรัฐบาลร้อยละ 30 การเลือกตั้งรัฐสภา การเลือกตั้งประธานาธิบดี และการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ซึ่งฝ่ายค้าน UTO คัดค้านการใช้คำว่า “เรื่องที่ไม่เกี่ยวกับทางศาสนา (secular)” ในการให้คำจำกัดความของคำว่ารัฐทาจิก เนื่องจากฝ่ายค้านเกรงว่าฝ่ายรัฐบาลจะใช้คำนี้ในการกีดกันพวกตนออกจากการเลือกตั้งในเดือนกรกฎาคม 2541 ในขณะที่ฝ่ายรัฐบาลยังยืนยันที่จะใช้คำนี้อยู่ ดังนั้นหากรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขมีการตกลงกันได้ จะมีการให้ประชาชนลงประชามติต่อรัฐธรรมนูญฉบับนี้ต่อไป ทั้งนี้ รัฐบาลทาจิกิสถานได้เรียกร้องให้เลขาธิการองค์การสหประชาชาติ คณะผู้สังเกตการณ์แห่งสหประชาชาติ (the United Nation Mission of Observers in Tajikistan :UNMOT) และ รัฐผู้ค้ำประกันของความตกลงเรื่องการสถาปนาสันติภาพและความตกลงแห่งชาติในทาจิกิสถาน เข้ามามีบทบาทสำคัญในการยุติการใช้กำลังอาวุธของฝ่ายค้านพรรค UTO และขณะนี้คณะ UNMOT ได้ส่งทหารกว่า 70 คน เข้าไปสังเกตการณ์กระบวนการสันติภาพในทาจิกิสถาน และพยายามเป็นตัวกลางจัดให้มีการเจรจาระหว่างฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้าน เพื่อให้กระบวนการสันติภาพบรรลุผลได้อย่างแท้จริง นอกจากนั้น มีความพยายามร่วมกันระหว่างรัสเซีย อุซเบกิสถาน และทาจิกิสถาน จัดตั้งกลุ่ม Troika เมื่อเดือนพฤษภาคม 2541 เพื่อหาวิธีการยุติความรุนแรง ในสงครามกลางเมืองทาจิกิสถานและร่วมกันยับยั้งกลุ่มอิสลามหัวรุนแรงในภูมิภาคเอเชียกลาง

สภาพแวดล้อมทางสังคม

ประชากร 7.349 ล้านคน (2552 ตัวเลขโดยประมาณ) ประกอบด้วย

ชาวทาจิก ร้อยละ 79.9

ชาวอุซเบก ร้อยละ 15.3

ชาวรัสเซีย ร้อยละ 1.1

ชาวคีร์กีซ ร้อยละ 1.1 ชาตินอื่นๆ ร้อยละ 2.6

อัตราการขยายตัวของประชากร ร้อยละ 0.33

ภาษาราชการ คาซัคเป็นภาษาราชการที่มีคนใช้กว่าร้อยละ 64.4 ของประชาชน ภาษารัสเซียเป็น

ภาษาราชการที่มีคนใช้กว่า 2 ใน 3 ของประชาชน และใช้ในชีวิตประจำวัน

ศาสนา อิสลาม นิกายสุหนี่ ร้อยละ 47 คริสต์ นิกายออร์ทอด็อกซ์ ร้อยละ 44

โครงสร้างอายุประชากร

0 -14 ปี 34.3 % (ชาย 1,282,681 / หญิง 1,238,607)

15-64 ปี 62.1 % (ชาย 2,260,552 / หญิง 2,303,034)

65 ปีขึ้นไป 3.6 % (ชาย 112,334/ หญิง 151,937) (2552 ตัวเลขโดยประมาณ)

อายุวัยกลางคนเฉลี่ย รวม 21.3 ปี

ชาย 20.8 ปี

หญิง 21.8 ปี (2550 ตัวเลขโดยประมาณ)

อัตราการเจริญพันธุ์ 1.87 % (2552 ตัวเลขโดยประมาณ)

อัตราการเกิด 26.9/ ประชากร 1,000 คน (2552 ตัวเลขโดยประมาณ)

อัตราการตาย 6.83/ ประชากร 1,000 คน (2552 ตัวเลขโดยประมาณ)

การย้ายถิ่นฐานสุทธิ -1.33/ ประชากร 1,000 คน (2552 ตัวเลขโดยประมาณ)

อัตราส่วนเพศชาย/หญิง ประชากร ชาย 1.05/ หญิง (2552 ตัวเลขโดยประมาณ)

อัตราการเสียชีวิตของเด็กแรกเกิด 43.64 / 1,000

อายุยืนยาวเฉลี่ย 64.61 ปี ผู้ชาย 61.6 ปี หญิง 67.78 ปี (2550 ตัวเลขโดยประมาณ)

สถานการณ์โรคเอดส์(HIV / AIDS) อัตราการแพร่เชื้อในผู้ใหญ่ 0.1%

ผู้ติดเชื้อที่ยังมีชีวิตน้อยกว่า 200 คน ผู้เสียชีวิต น้อยกว่า 100 คน

อัตราการอ่านออกเขียนได้ รวม 99.4 %

ชาย 99.6 %

หญิง 99.1 %

สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ

ผลผลิตมวลรวมภายในประเทศ GDP (official exchange rate) 5.135 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ (2551

ตัวเลขโดยประมาณ)

รายได้ประชาชาติต่อหัว GDP - per capita (PPP) 1,800 ดอลลาร์สหรัฐ (2551 ตัวเลขโดยประมาณ)

อัตราการเจริญเติบโต ร้อยละ 7.9 (2551 ตัวเลขโดยประมาณ)

อัตราเงินเฟ้อ ร้อยละ 20.5 (2551 ตัวเลขโดยประมาณ)

GDP แบ่งตามโครงสร้างการผลิต

ภาคเกษตรกรรม 22.7 %

ภาคอุตสาหกรรม 27.1 %

ภาคการบริการ 50.2 % (2551 ตัวเลขโดยประมาณ)

จำนวนแรงงาน 2.1 ล้าน(2550)

แรงงานจำแนกตามอาชีพ

ภาคเกษตรกรรม 67.2 %

ภาคอุตสาหกรรม 7.5 %

ภาคการบริการ 25.3 %(2548)

อัตราการว่างงาน 12% รวมแรงงานที่ทำงานต่ำกว่าความสามารถ

ความเป็นอยู่ประชากรที่อยู่ใต้เส้นความยากจน(poverty line) 64 %

รายได้ครัวเรือน แบ่งเป็นเปอร์เซ็นต์ต่ำสุด 10% : 3.2 %

สูงสุด 10% : 25.2 %

การกระจายรายได้ในครอบครัว 34.7 (2543)

การลงทุน(gross fixed) 12 % ของ GDP ฐานการคลัง (2551 ตัวเลขโดยประมาณ)

งบประมาณของรัฐบาลด้านรายได้ 996.8 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

งบประมาณของรัฐบาลด้านรายจ่าย 899.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ปีงบประมาณ (Fiscal year) : ปีปฏิทินเศรษฐกิจ

สกุลเงิน (code) : โซโมนี (somoni) อัตราแลกเปลี่ยน : 3.45 โซโมนี/ ดอลลาร์สหรัฐ 1 ดอลลาร์

(2551)3.3 โซโมนี/ ดอลลาร์สหรัฐ 1 ดอลลาร์ (2549) 3.116 โซโมนี/ ดอลลาร์สหรัฐ 1 ดอลลาร์

(2548) 2.970 โซโมนี/ ดอลลาร์สหรัฐ 1 ดอลลาร์ (2547)

ดุลบัญชีเดินสะพัด -73.95 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (2549 ตัวเลขโดยประมาณ)

การส่งออก

มูลค่าการส่งออก 1.493 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (2551 ตัวเลขโดยประมาณ)

ตลาดส่งออกสำคัญ เนเธอร์แลนด์ 46.6%, ตุรกี 15.8%, รัสเซีย 9.1%, อุซเบกิสถาน 6%

มูลค่าการนำเข้า 4.122 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ (2551 ตัวเลขโดยประมาณ)

สินค้าส่งออกสำคัญ อะลูมิเนียม, ไฟฟ้า, ฝ้าย, ผลไม้, น้ำมันพืช, สิ่งทอ

ตลาดนำเข้าสำคัญ คาซัคสถาน 12.7%, อุซเบกิสถาน 11.5%, อาร์เซอร์ไบจาน 8.6%, รัสเซีย 19.3%

สินค้านำเข้าสำคัญ ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม, อะลูมิเนียมออกไซด์ เครื่องจักรและชิ้นส่วน,อาหาร

เศรษฐกิจการค้า

สถานะเศรษฐกิจทางกิจการ

สาธารณรัฐทาจิกิสถานเป็นประเทศที่มีอัตราการเจริญเติบโตของประชากรมากที่สุด และมีมาตรฐานความเป็นอยู่ที่ต่ำที่สุดในบรรดาประเทศที่แยกตัวออกจากสหภาพโซเวียต เศรษฐกิจของทาจิกิสถานอาศัยรายได้จากภาคอุตสาหกรรม พลังงาน และภาคเกษตรเป็นส่วนใหญ่ โดยในภาคการเกษตร เน้นการปลูกฝ้ายเพื่อการส่งออก ช่วงปี 2530-2534 ทาจิกิสถานมีผลผลิตฝ้ายคิดเป็นร้อยละ 11 ของผลผลิตมวลรวมของสหภาพโซเวียต และมีการส่งออกฝ้ายประมาณ 880,000 ตันต่อปี การล่มสลายของอดีตสหภาพโซเวียต ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจทาจิกิสถานเป็นอย่างมาก และทำให้ทาจิกิสถานต้องเผชิญกับความไม่แน่นอนในการค้าขายกับต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่ปี 2539 เศรษฐกิจของทาจิกิสถานเริ่มฟื้นตัวขึ้น การปฏิรูปทางเศรษฐกิจเป็นไปได้อย่างเชื่องช้า เนื่องจาก ความสำเร็จสภาพทางการเงินเมืองได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของทาจิกิสถานอย่างสำคัญ โดยเฉพาะ เมื่อรัสเซียเริ่มลังเลที่จะให้ความสนับสนุนทางการเงินแก่ทาจิกิสถานอีกต่อไป แผนการเพื่อจัดตั้งสภาพการเงินระหว่างทาจิกิสถานกับรัสเซีย ซึ่งกำหนดไว้ในปี 2537 มิได้รับการสนับสนุนจากรัสเซียเท่าที่ควรนักในขณะที่ทาจิกิสถานกำลังประสบปัญหาการขาดแคลนเงินสดมากขึ้น โดยได้มีการประเมินกันว่า รัฐบาลทาจิกิสถานค้างเงินค่าจ้าง และ บำนาญแก่เจ้าหน้าที่ รัฐบาลประมาณ 85 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพื่อแก้ไขวิกฤตการณ์ทางการเงินดังกล่าว รัฐบาลทาจิกิสถานได้ควบคุมการผลิตฝ้ายและอลูมิเนียม ซึ่งเป็นแหล่งนำเข้าเงินตราต่างประเทศให้รัดกุมยิ่งขึ้น รายได้จากการส่งออกฝ้าย และ อลูมิเนียมจะถูกนำมาชำระหนี้ของทาจิกิสถานก่อนเป็นอันดับแรก อย่างไรก็ตาม โรงงานผลิตอลูมิเนียมของทาจิกิสถานที่เมือง Tursunzada ก็สามารถผลิตอลูมิเนียมได้เพียง 300,000 ตันต่อปี เท่านั้น ทั้งๆ ที่ความสามารถของโรงงานอยู่ที่ 500,000 ตันต่อปีและทาจิกิสถานเคยผลิตอลูมิเนียมได้ถึงร้อยละ 13 ของผลผลิตของสหภาพโซเวียตทั้งหมด ตั้งแต่ปี 2535 รัฐบาลทาจิกิสถานได้กำหนดนโยบายปฏิรูประบบเศรษฐกิจ เพื่อให้เป็นระบบการตลาดแบบเสรีให้มากที่สุด โดยเน้นด้านการปฏิรูปภาคเกษตรกรรม การโอนถ่ายกิจการของรัฐทั้งธุรกิจขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ให้เป็นของเอกชนให้มากที่สุด การปรับปรุงสถาบันการเงิน การธนาคาร และระบบภาษี ซึ่งการปฏิรูประบบเศรษฐกิจนี้จะต้องอาศัยเงินทุนจากต่างประเทศ รัฐบาลทาจิกิสถานประสบปัญหาการขาดดุลงบประมาณอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2537 ขาดดุลร้อยละ 10.5 และปี 2538 ขาดดุลร้อยละ 11.2 ของ GDP ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลทาจิกิสถานจึงได้ตัดสินใจรับเงื่อนไขที่เข้มงวดของ IMF เพื่อแลกกับความช่วยเหลือทางการเงิน ซึ่งกำหนดให้ทาจิกิสถานมีงบประมาณขาดดุลเพียงร้อยละ 6 โดยกำหนดให้มีรายรับร้อยละ 13 ของ GDP และรายจ่ายไม่เกินร้อยละ 19 ของ GDP ซึ่งทำให้รัฐบาลต้องหารายได้เข้ารัฐเพิ่มขึ้นจากการเพิ่มภาษี ความตกต่ำทางเศรษฐกิจของทาจิกิสถาน และความไม่ต้องการให้กลุ่มอิสลามหัวรุนแรงขึ้นมามีอำนาจในเอเชียกลาง ทำให้ประเทศต่าง ๆ เสนอที่จะให้ความช่วยเหลือแก่ทาจิกิสถาน โดยสหรัฐฯ ให้ความช่วยเหลือเป็นข้าวสาลีจำนวน 35,000 ตัน และตุรกีให้สินเชื่อเพื่อสร้างโรงงานผลิตฝ้ายจำนวน 12 แห่ง ในขณะที่ปากีสถานก็วางแผนที่จะสร้างเส้นทาง ขนส่งระยะทาง 850 กิโลเมตร เชื่อมระหว่างปากีสถานกับเอเชียกลาง

ความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน

ทาจิกิสถานมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับรัสเซีย โดยรัสเซียพยายามที่จะครอบงำทาจิกิสถานทั้งทางด้านการเมือง ทหาร และเศรษฐกิจ ปัจจุบันมีกองกำลังทหารรัสเซียกว่า 20,000 คน ประจำการอยู่ในทาจิกิสถาน นอกจากนี้ ทาจิกิสถานยังสนใจที่จะเข้าร่วมในสหภาพภษีศุลกากรร่วมกับรัสเซีย เบลารุส คาซัคสถานและคีร์กีซ อีกด้วย อย่างไรก็ตาม เมื่อเดือนมกราคม 2541 ประธานาธิบดี Rahmonov ได้ออกแถลงการณ์ร่วมกับประธานาธิบดีของกลุ่มประเทศเอเชียกลาง ประกาศเจตนารมณ์ ที่จะลดการพึ่งพิงรัสเซีย และ หันมาร่วมมือกันในภูมิภาคเอเชียกลางให้มากขึ้น ทั้งด้านการเมืองและเศรษฐกิจ อุซเบกิสถานเป็นอีกประเทศหนึ่งที่มีอิทธิพลสูงในแง่เศรษฐกิจต่อทาจิกิสถาน โดยสามารถโยกผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ในเรื่องเส้นทางคมนาคมขนส่ง และการขนส่งก๊าซ เป็นข้อต่อรองกับรัฐบาลทาจิกิสถานเพื่อผลประโยชน์ทางการเมืองได้ อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์กับอุซเบกิสถานไม่ค่อยจะราบรื่นนัก เนื่องจากท่าทีของอุซเบกิสถานในปี 2535 ที่ให้การสนับสนุนทั้งรัฐบาลทหารชุดปัจจุบันและกลุ่มฝ่ายค้านอิสลาม อย่างไรก็ตาม ระหว่างการเยือนอุซเบกิสถานของประธานาธิบดี Rahmonov เมื่อวันที่ 4 มกราคม 2541 ทั้งสองประเทศได้ออกแถลงการณ์ร่วมที่จะให้มีการส่งเสริมความสัมพันธ์ และความเข้าใจอันดีระหว่างกัน รวมทั้งความร่วมมือทางเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน การคมนาคม การขนส่ง การเงินการคลัง ด้านสังคม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและการผลิตให้เพิ่มมากขึ้น ความสัมพันธ์กับอิหร่านเริ่มพัฒนาขึ้นตั้งแต่ปี 2535 เมื่ออิหร่านร่วมมือกับรัสเซียทำหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ย ในการเจรจาสันติภาพระหว่างรัฐบาลกับฝ่ายต่อต้าน อย่างไรก็ตาม แม้ว่าอิหร่านกับทาจิกิสถานจะมีวัฒนธรรมและมีภาษาที่คล้ายคลึงกัน แต่หากพิจารณาด้านศาสนาแล้ว ทาจิกิสถานนับถือศาสนาอิสลามนิกายสุหนี่ ในขณะที่อิหร่านนับถือศาสนาอิสลามนิกายชีอะ ซึ่งทำให้ทาจิกิสถานเกิดความเคลงใจว่าอิหร่านอาจจะให้ความช่วยเหลือกลุ่มอิสลามที่ต่อต้านรัฐบาลอย่างลับๆ สำหรับความสัมพันธ์กับอัฟกานิสถานนั้น จัดอยู่ในระดับที่ดี เนื่องจากมีชนกลุ่มน้อยชาวทาจิก ที่นับถือศาสนาอิสลามนิกายสุหนี่ อาศัยอยู่ในอัฟกานิสถานจำนวนหนึ่ง และพรรค UTO เคยได้รับความช่วยเหลือทางการทหารจากรัฐบาลมูจาเฮ็ดดินของอัฟกานิสถาน

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสาธารณรัฐทาจิกิสถาน

ความสัมพันธ์ทางการทูต

ไทยได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับทาจิกิสถาน เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2537 โดยในขั้นต้นได้มอบหมายให้สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงมอสโก มีเขตอาณาครอบคลุมทาจิกิสถาน ในปี 2541 คณะรัฐมนตรี ได้มีมติอนุมัติตามข้อเสนอของกระทรวงการต่างประเทศ ให้มีการปรับเปลี่ยนเขตอาณาในส่วนที่อยู่ในความดูแลของสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงมอสโก โดยมอบหมายให้

เอกอัครราชทูตผู้มีถิ่นพำนัก ณ กรุงเทพฯฯ คุณเลขาธิการสถาน รวมทั้งประเทศเอเชียกลางอีก 3 ประเทศ คือ อุซเบกิสถาน คาซัคสถาน และคีร์กีซ อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันไทยยังมีได้แต่งตั้งเอกอัครราชทูตผู้มีถิ่นพำนัก ณ กรุงเทพฯฯ เนื่องจากรัฐบาลประสบปัญหาด้านงบประมาณ ปัจจุบัน รัฐบาลไทยอนุญาตให้บุคคลสัญชาติทาจิก เข้ามาขอรับการตรวจลงตราประเภท visa on arrival (พำนักในประเทศไทยได้ 15 วัน) ได้ที่ท่าอากาศยานระหว่างประเทศในประเทศไทย

ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ

ไทยกับทาจิกิสถานมีความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างกันตั้งแต่ปี 2536 แต่มูลค่าการค้ารวมจะยังต่ำมาก นอกจากนี้ ไทยยังเป็นฝ่ายขาดดุลการค้ากับทาจิกิสถานมาโดยตลอด เนื่องจากไทยนำเข้าสินค้าประเภทเส้นใยใช้ในการทอเป็นจำนวนมาก ในขณะที่ทาจิกิสถานส่งสินค้าจำพวกเสื้อผ้าสำเร็จรูปในปริมาณเล็กน้อยเท่านั้น สาเหตุที่การค้า การลงทุน และการติดต่อสัมพันธ์ทางด้านต่างๆ ระหว่างสองประเทศยังมีไม่มากนัก เนื่องจากทั้งผู้ประกอบการฝ่ายไทย ประสบปัญหาความยากลำบากในการเดินทาง และ ขนส่งสินค้าไปยังทาจิกิสถาน เพราะยังไม่มีสายการบินที่บินตรงระหว่างกันจึงต้องส่งสินค้าผ่านประเทศที่สาม นอกจากนี้ ยังประสบปัญหาเรื่องระบบการชำระเงินที่ยังไม่ได้มาตรฐานในทาจิกิสถาน

สถิติการค้าในรอบ 10 ปีระหว่างไทย-ทาจิกิสถาน

สินค้าส่งออก เสื้อผ้าสำเร็จรูป รองเท้าและชิ้นส่วน เคหะสิ่งทอ

สินค้านำเข้า เส้นใยใช้ในการทอ เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบสินแร่และโลหะอื่นๆ และเศษโลหะ แร่ดิบ

ความตกลงทวิภาคี

ไทยและทาจิกิสถานได้ลงนามในความตกลงว่าด้วยบริการเดินอากาศไทย-ทาจิกิสถาน เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2538 โดยมีเอกอัครราชทูตไทย และ เอกอัครราชทูตทาจิกิสถานประจำกรุงมอสโกเป็นผู้ลงนาม ความตกลงฯ ฉบับนี้ เป็นพื้นฐานให้แต่ละฝ่ายสามารถเปิดเส้นทางการบินตรงระหว่างดูชานเบ และ กรุงเทพฯฯ ได้ ซึ่งจะทำให้การติดต่อระหว่างกันเป็นไปได้สะดวกยิ่งขึ้น อีกทั้งจะช่วยเพิ่มพูนการค้า การท่องเที่ยว และความร่วมมือต่างๆ ระหว่างกันเพิ่มขึ้น

ความช่วยเหลือต่างๆ จากไทย

ทาจิกิสถานเคยได้รับความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมจากไทย ซึ่งไทยได้พิจารณาให้ความช่วยเหลือด้วยเหตุผลที่ว่า ทาจิกิสถานเป็นประเทศเกิดใหม่ในทวีปเอเชีย ประเทศหนึ่งที่มีความสัมพันธ์อันดีกับไทย รวมทั้งยังอยู่ในภูมิภาคเอเชียกลาง และมีที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ไม่ห่างไกลจากประเทศไทยมากนัก ดังนั้น จึงเป็นภูมิภาคที่ไทยสนใจที่จะขยายความร่วมมือในด้านเศรษฐกิจ การค้า และการ

ลงทุน เนื่องจากอาจจะเป็นตลาดรองรับสินค้าของไทย และเป็นแหล่งวัตถุดิบให้ไทยได้ ทั้งนี้ ไทย
ได้ให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมแก่ ทาจิกิสถานในรูปของยารักษาโรค ซึ่งมีมูลค่า 700,000
บาท โดยส่งมอบให้สถานเอกอัครราชทูตทาจิกิสถาน ประจำกรุงมอสโก เพื่อส่งต่อไปยังกรุงดูชาน
เบ เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2538

ที่มา: กระทรวงการต่างประเทศ และ *CIA: The World Fact Book*

Last Updated 05/10/2552